

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania R.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje radcy prawnemu M.W. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w N. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 8 czerwca 2016 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego R.B. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w N. z dnia 1 czerwca 2015 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. z dnia 19 lutego 2015 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury z powodu nieudowodnienia okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat.

Ubezpieczony R.B. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 czerwca 2016 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 10a ust. 1 i w związku z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, dotyczącego interpretacji przepisów powołanych w podstawie zaskarżenia. Zdaniem skarżącego, możliwa jest bowiem interpretacja tych przepisów dokonana przez Sąd Apelacyjny w (...), zakładająca, że w art. 10a ust. 1 jest mowa tylko o emeryturach przyznawanych na podstawie przepisów art. 26b, 27 i 28 ustawy, w tym sensie, że przepisy te stanowią autonomiczną i całościową podstawę przyznania emerytury, a zatem, że emerytura jest przyznawana wyłącznie na podstawie tych przepisów. Wobec takiej interpretacji zawarte w art. 184 odwołanie do warunku określonego w art. 27 nie powodowałoby, że emerytura z art. 184 jest przyznawana na podstawie art. 27 w rozumieniu art. 10a ust. 1 ustawy. Możliwa jest jednak interpretacja powołanych przepisów zaprezentowana przez skarżącego w niniejszej skardze. W art. 10a ust. 1 nie chodzi bowiem o to, aby przepisy art. 26b, 27 czy 28 były wyłączną i autonomiczną podstawą przyznania emerytury. Skoro jednym z warunków przyznania emerytury z art. 184 ustawy jest spełnienie warunku określonego w art. 27, to wprawdzie zasadniczą podstawą przyznania emerytury jest art. 184, ale jednocześnie nie byłby logicznie poprawny wniosek, że art. 27 nie stanowi w pewnym sensie podstawy emerytury z art. 184.

W ocenie skarżącego, pierwsza ze wskazanych interpretacji jest krzywdząca dla ubezpieczonych, którzy osiągnęli wymagany okres pracy w warunkach szczególnych, jednak z uwagi na stan zdrowia nie osiągnęli wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych. Nie bez znaczenia jest przy tym, że niezdolność do pracy najczęściej jest w takich przypadkach spowodowana właśnie wcześniejszym wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia

1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, sformułowany przez skarżącego problem, nazwany przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, nie spełnia tak określonych kryteriów, ponieważ Sąd Najwyższy, co najmniej kilkakrotnie dokonywał już w swoim orzecznictwie wykładni art. 10a ustawy o emeryturach i rentach, a wykładnia ta ma jednolity i utrwalony charakter. Należy zaś podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w tej kwestii i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Uwzględniając tę wykładnię, należy zatem stwierdzić, że powołany przepis przewiduje możliwość uwzględniania okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy wyłącznie przy ustalaniu prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Warunkami uwzględnienia okresów pobierania renty są bowiem: 1) osiągnięcie przez osobę występującą z wnioskiem o emeryturę wieku emerytalnego wynoszącego co

najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn; 2) utrata prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługującej z Funduszu, z powodu odzyskania zdolności do pracy; 3) legitymowanie się przez zainteresowanego podlegającymi uwzględnieniu okresami składkowymi i nieskładkowymi (w tym traktowanymi jak okresy składkowe okresami pracy rolniczej) w rozmiarze krótszym od okresu wymaganego do przyznania emerytury; 4) niezbieganie się w czasie okresu pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy z wymienionymi wyżej okresami, uwzględnionymi przy ustalaniu prawa do emerytury.

Z art. 10a ustawy o emeryturach i rentach wynika więc wprost, że podlegające uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do emerytury okresy pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy służą wyłącznie uzupełnieniu stażu ubezpieczeniowego niezbędnego do nabycia uprawnień emerytalnych, jednakże - wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez skarżącego - przepis ten odnosi się do osób, które w pierwszej kolejności osiągnęły powszechny wiek emerytalny, a ponadto - utraciły prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy z powodu odzyskania zdolności do pracy. Okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy podlega zatem uwzględnieniu tylko wówczas, gdy osoba ubiegająca się o emeryturę osiągnęła wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz utraciła prawo do renty w następstwie odzyskania zdolności do pracy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 232/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 151; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 208/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 217).

Nie ulega natomiast wątpliwości, że taki właśnie sposób rozumienia omawianego przepisu zaprezentował Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku. Z ustaleń faktycznych dokonanych przez ten Sąd, którymi Sąd Najwyższy jest związany w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby je uwzględnić przy rozpatrywaniu podniesionych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, wynika, z kolei, jednoznacznie, że skarżący nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego oraz nie utracił prawa do renty z powodu odzyskania zdolności do pracy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji swojego postanowienia. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 108 k.p.c. oraz § 4 ust. 3 w związku z § 15 ust. 2 i w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.